

“Κάθε τέλος και μια αρχή”: Λόγος περί Αγιότητας (Χριστόφορος Αρβανίτης, Επ. Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Θρησκείας Π.Α.Ε.Α.Κ.)

[/ Πεμπτουσία](#)

ΑΓΙΟΤΗΤΑ

Επέλεξα να ξεκινήσω την παρουσίαση με το πρώτο κείμενο του βιβλίου του πατέρα Χαράλαμπου. Ένα κείμενο γύρω από το ζήτημα της αγιότητας των ανθρώπων στο χώρο της εκκλησίας. Γράφει ο πατήρ Χαράλαμπος:

«ο άγιος αγαπά ακόμη και τα μη αξιαγάπητα. Εκείνον που όλοι θα περιφρονούσαν με μεγάλη χαρά, η αγιότητα τον μαζεύει, τον αγκαλιάζει, τον φιλά με πάθος μέχρι να τον θεραπεύσει». Αυτή η ουσιώδη περιγραφή της αγιότητας ως αγάπης, ως αγαπητικής σχέσης ενός ανθρώπου με τους κοινωνικά περιφρονημένους και περιθωριακούς μου έφερε στο μυαλό την εικόνα του αγίου Φραγκίσκου. Ενός αγίου που περιφρόνησε τα πλούτη του πατέρα του, τα χρήματα, την πολυτέλεια και ερωτεύθηκε την φτώχεια, τους φτωχούς, τους αρρώστους, του λεπρούς, ερωτεύθηκε τους περιφρονημένους και τους περιθωριακούς. Όλους αυτούς που αγκαλιάζει, που φιλά, που αγαπά, όλους αυτούς, τους ελαχίστους αδελφούς που αποτελούν γι' αυτόν την πρώτη μοναστική αδελφότητα που τον περιβάλλει.

συναίσθηση ότι ο έσχατος έσεται πρώτος), «είναι ταπείνωση»... (αυτό το καταγρέμνησμα του εγωϊσμού), «είναι κένωση...» (αυτή η ενσάρκωση ως άδειασμα του ίδιου μας του εαυτού). Εκφράσεις και έννοιες που παραπέμπουν άμεσα στους Μακαρισμούς και ειδικότερα στον πρώτο στίχο των Μακαρισμών: «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι ότι αυτοί τον Θεόν όψονται». Μακάριοι όλοι όσοι αισθάνονται το πόσο ελάχιστοι είναι ενώπιον του μεγαλείου του Θεού. Το πόσο μικροί είναι απέναντι στη θεϊκή αγάπη.

«Δεν αγιάζουν οι αναμάρτητοι μα εκείνοι που άντεξαν να δουν τις αμαρτίες τους. Να τις ακουμπήσουν δίχως να φοβούνται μη λερωθούν και χαλάσει το προφίλ τους» εκφράσεις που παραπέμπουν στη Βίβλο και ειδικότερα στην παραβολή του Τελώνου και του Φαρισαίου και τη μετανοούσα αυτογνωσία του ληστή πάνω στον Σταυρό. Θα πούμε και άλλα λίγο παρακάτω.

«Ο άγιος δεν ξέρει ότι είναι άγιος».

«Ο άγιος μονάχα αγαπά»

«Ο άγιος δεν απορρίπτει. Αποδέχεται απόλυτα, διακρίνοντας την πράξη από το πρόσωπο», και...

«Η αγιότητα είναι ένα παράθυρο για να μπορούν εκείνοι που θέλουν και το επιθυμούν, να κοιτάζουν την βασιλεία του Θεού».

Πολλές φορές οι φοιτητές με ρωτούν, κυρίως όταν ασκώ κριτική για τα εκκλησιαστικά δρώμενα, τελικά τι είναι για σας η εκκλησία? Απαντώ περίπου όπως ο πατήρ Χαράλαμπος: εκκλησία είναι ο βίος των αγίων της και ο βίος των αγίων μάς επιτρέπει, εφόσον το θελήσουμε, να ατενίζουμε την εσχατολογική ολοκλήρωση της Βασιλείας του Θεού. Ο βίος των αγίων είναι πρόγευση αυτής της Βασιλείας, η οποία παρά την αξιοσύνη ή την αναξιότητα των χριστιανών, που συγκροτούν το consensus fidelium της ιστορικής εκκλησίας, δεν παύει ποτέ να υφίσταται και δεν χάνει ποτέ τη χαρισματικότητά της. Ο βίος ενός αγίου είναι ο αγώνας του αμαρτωλού που δικαιώνεται στην πορεία του προς αναζήτηση της αγάπης του Θεού.

Ακολουθεί ένα κείμενο με ένα περίεργο τίτλο, ένα τίτλο που παρουσιάζει τον Θεό σαν ένα άνθρωπο της παρέας μας, ένα φίλο μας που του εμπιστευόμαστε να μυστικά μας, που τσουγκρίζουμε τα ποτήρια μας.

Όταν κερνάει ο Θεός.

Γράφει ο πατήρ Χαράλαμπος:

«Ίσως ένας νους που έχει περιορίσει τις σκέψεις του, την φαντασία και τα κινηματογραφικά σενάρια, να είναι η μεγαλύτερη ευλογία. Δηλ ένας νους πειθαρχημένος, ευλογημένος, καθαρός και διαυγής. Ναι, θα ήταν ευλογία εάν ο νους αυτός ήταν άδειος, ή ακόμα και πέρα από άδειος, κενός, ή ούτε κενός, ώστε

να γεμίσει από την παρουσία του Θεού και της Χάριτός του».

Οι εμπειριστές σίγουρα εκπλήσσονται, διαβάζοντας και ακούγοντας αυτά τα λόγια, απορούν και αναρωτιούνται με αυτές τις φράσεις. Το περίφημο *tabula rasa* του Αριστοτέλη (περί ψυχής) και του μετέπειτα φιλελεύθερου εμπειριστή φιλοσόφου John Locke επαναστατεί απέναντι στις «αυθαιρεσίες» του πατέρα Χαράλαμπος. Πιστεύω πως και εμείς εδώ «αισθανόμαστε» την απορία του εμπειρισμού να μας διατρέχει. Να διατρέχει τους αγώνες μας για αγάπη, για ελευθερία και για γνώση. Ο πατήρ Χαράλαμπος, όμως, δίνει ο ίδιος τον τρόπο της συνάντησης με τους εμπειριστές με μια συνάμα εύκολη, αλλά δύσκολη στην εφαρμογή, περιγραφή. «Οι εμπειρίες μας» γράφει «είναι σαν ένα ποτήρι γεμάτο είτε με κρασί είτε με δηλητήριο. Δεν έχει σημασία αν είναι είτε το ένα είτε το άλλο. Σημασία έχει ότι για να μας κεράσει ο Θεός την αγάπη της παρουσίας Του θα πρέπει να είναι άδειο». Επαναφέρει ο πατήρ Χαράλαμπος την έννοια της Κένωσης που είδαμε και στο κείμενο για την αγιότητα. Αυτός που αισθάνεται γεμάτος δεν έχει ούτε τον ελάχιστο χώρο να αγαπήσει τον Θεό. Μόνο αυτός που αδειάζει τον εαυτό του μπορεί να νιώσει την ψυχή του και τη καρδιά του να πληρώνονται πνεύματος αγίου και ένσαρκης θεϊκής παρουσίας.

Ακολουθεί ένα κείμενο στο οποίο «τόλμησα» να αλλάξω τον τίτλο. Ο πατήρ Χαράλαμπος του δίνει τον τίτλο:

Άνθρωπος του Θεού δεν δηλώνεις ' φαίνεσαι

Η παρέμβαση η δική μου, αν μου επιτρέπεται, πατέρα Χαράλαμπε, είναι στο πιο μοντέρνο...

Ο υποκριτής φοράει *prada*...

Αξίζει, ειλικρινά, να διαβάσετε αυτές τις πέντε σελίδες από το βιβλίο του πατέρα Χαράλαμπος. Εμένα με «γαργαλάνε» να πω πολλά και ακόμη περισσότερα. Δεν θα το κάνω, γιατί φοβάμαι πως ό,τι και να πω θα είναι υποδεέστερο των σκέψεών του. Θα σταχυολογήσω απλώς κάποια σημεία:

«Έχουμε κουραστεί από τους δήθεν. Από αυτούς που αυτοπροβάλλονται έστω και «ταπεινώ τω τρόπω». Εκείνους που πίσω από το χαμόγελο κρύβουν ακονισμένα για κατάκριση και ιερές μάχες δόντια...»

και συνεχίζει:

«Όλους αυτούς που χρησιμοποιούν την εκκλησία για να διαμορφώσουν ένα προφίλ πνευματικότητας, ώστε να εξασφαλίσουν την αίσθηση δύναμης που δεν βρήκαν στον κόσμο, ή εκείνων που με το ένδυμα του ζηλωτή και Ορθόδοξου αγωνιστή προσπάθησαν να καλύψουν την επιθετικότητά τους».

Με πολύ απλά λόγια ο πατήρ Χαράλαμπος θέτει τα πιο ουσιώδη ζητήματα για την εκκλησία και τον χριστιανισμό στην αναζήτησή τους με τον μοντέρνο άνθρωπο. Πνευματικότητα, εξουσία, ζηλωτισμός, φανατισμός. Όλες οι θεσμικές και

χαρισματικές εκφάνσεις του χριστιανισμού παλεύουν και αγωνίζονται εσωτερικά και εξωτερικά να γίνει η συνύπαρξη με τον Άλλον, η σαρκωμένη πράξη της σταυρικής θυσίας του Χριστού. Η λέξη φανατισμός παράγεται από τη λατινική λέξη fanum που σημαίνει ιερός. Η συγκόλληση του ιερού με άλλες λέξεις που σχηματοποιούν εκφράσεις του τύπου ιερός ζήλος, ιερός αγώνας, ιερός σκοπός, ιερός πόλεμος αποκρύπτουν φονταμενταλιστικές ιδέες και οδηγούν στην υποκριτική ικανότητα του ιερού prada να αποκρύπτει προθέσεις, στόχους και σκοπούς που κάθε άλλο παρά χριστιανικές μπορούν να θεωρηθούν.

Πρόκειται, για να επιστρέψω στον πατέρα Χαράλαμπο: «για μια παραχάραξη και παραμόρφωση του εκκλησιαστικού ήθους της χριστιανικής κατανόησης, που κρατά το περικάλυμμα της παραδόσεως και χάνει με υπαρκτικά εκκωφαντικό ήχο την ουσία της χριστιανικής ζωής. (Πρόκειται) για μια φοβερή εκπόρνευση των λέξεων, εννοιών και ουσιαδών χαρακτηριστικών του Ορθοδόξου χριστιανικού ήθους». Είναι, όπως ο ίδιος παραπέμπει λίγο παρακάτω στον πατέρα Alexander Schmemmann: «αυτό το πλέγμα άλλωστε της υποκριτικής πνευματικότητας-εξουσίας-ζηλωτισμού και φανατισμού που οδηγεί τους «θρησκευόμενους» ανθρώπους να βλέπουν τη χαρά των άλλων με υποψία». Σε βλέπουν να χαιρέσαι και στεναχωριούνται γιατί, κυρίως, σκέφτονται τη χαρά των ανθρώπων συνυφασμένη με υλικά αγαθά. Αρα, χαρούμενος = αυτός περνάει καλά. Δεν έχει οικονομικό πρόβλημα. Και από κει και μετά αρχίζουν να ζηλεύουν και να φθονούν τον συνάνθρωπό τους γιατί χαιρέται την ζωή, την αγάπη, τον έρωτα, τη φιλία, την παρέα, τη συντροφιά, την οικογένεια. Φθονούν ουσιαστικά την αγάπη του άλλου για τους άλλους. «Όσο λοιπόν», καταλήγει ο πατήρ Χαράλαμπος, ερχόμενος για άλλη μια φορά στο κείμενο των Μακαρισμών «και αν δηλώνεις άνθρωπος του Θεού, δεν θα γίνεις, εάν η χαρά και η ειρήνη δεν κατακλύσουν την ύπαρξή σου». «Μακάριοι οι ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί Θεού κληθήσονται».

Στο κείμενο:

Μην χάνεις χρόνο...

Ή, αλλιώς θα μπορούσε να φέρει τον τίτλο (να κάνω μια παρέμβαση πάλι)

Έσω αισιόδοξος...,

υπάρχουν δέκα τρία «μην περιμένεις να», που σκιαγραφούν την υπαρκτική αγωνία του μοντέρνου ανθρώπου να κατακτήσει σε απόλυτο βαθμό την τελειότητα. Μια βαθύτατη κοινωνική και πολιτισμική τελειότητα που η νεωτερικότητα «κέρασε» (Γιάννης πίνει Γιάννης κερνάει δηλ.) τον άνθρωπο ως αντίδοτο στην αποϊεροποίηση του συντηρητικού παραδοσιακού μεσαιωνικού μοντέλου. Η επιστημονική απόδειξη και ο εξορθολογισμός των χρηστικών διανοητικών εργαλείων εκλαμβάνονται ως ολιστικές επεξηγήσεις των ανθρωπίνων ικανοτήτων και ο μοντέρνος άνθρωπος εγκλωβίζεται σε μια σισύφεια μηχανιστική αποδεικτική

περιπέτεια. Η αποδεικτική αυτοερμηνεία, όμως, των πολιτισμών αποδείχθηκε τραγική και ατελέσφορη.

«Οπότε τι κάνω»? αναρωτιέται ο πατήρ Χαράλαμπος και απαντά: «Κατανοώ την κτιστότητά μου», [παρένθεση: (ο αείμνηστος καθηγητής της Δογματικής και Συμβολικής Θεολογίας Νίκος Ματσούκας μας έλεγε πολύ συχνά στα μαθήματα του με αυτή την άνεση της γνωστικής χαρισματικής ικανότητας που τον χαρακτήριζε σηκώνοντας τους ώμους του, παίζοντας τα χέρια του και κουνώντας τις παλάμες του: αν θέλετε να καταλάβετε την Ορθόδοξη Θεολογία οφείλετε να καταλάβετε την διαφορά ανάμεσα στο άκτιστο και το κτιστό, τη διαφορά ανάμεσα στο άκτιστο και άπειρο του Θεού και στο κτιστό και πεπερασμένο του ανθρώπου)]. Εδώ λοιπόν ακριβώς ο πατήρ Χαράλαμπος καταπιάνεται με το Α και το Ω της Ορθόδοξης Θεολογίας: «κατανοώ, λοιπόν, την κτιστότητά μου» λέει ο πατήρ Χαράλαμπος, κατανοώ δηλ με λίγα λόγια ότι δεν είμαι Θεός, «κατανοώ», συνεχίζει, «τη ρευστότητα των ανθρωπίνων πολιτισμών, δεν απογοητεύομαι, συμφιλιώνομαι με την πραγματικότητα του εαυτού μου και επαναδιεκδικώ». Δηλ. επαναδιεκδικώ μέσα από την κατεικονική μου δημιουργία από τον Θεό την δυναμική καθομοιωτική μου πορεία προς Αυτόν. Γιαυτήν λοιπόν την καθομοιωτική πορεία γράφει ο πατήρ Χαράλαμπος μια εκπληκτική φράση, θα έλεγα μοναδική: «Μην περιμένεις να έχεις την τέλεια παρέα για να πας έναν περίπατο (προς τον Θεό). Ξεκίνα έστω και μόνος. Στη διαδρομή θα συναντήσεις συνοδοιπόρους». !!!!!!!

Και ερχόμαστε σε ένα θέμα που πονά... Το κείμενο έχει τον τίτλο:

Ένα γιατί που γίνεται πίστη

Αν με ρωτούσατε να σας πω ή να σας συστήσω ένα από αυτά τα 26 κείμενα που υπάρχουν σε αυτό το βιβλίο, ένα κείμενο που να «αποκαλύπτει» τη θεολογική σκέψη του πατέρα Χαράλαμπου ή ένα κείμενο που να απαντά στο ερώτημα: Τι θέλει να μας πει τελικά με το νέο του βιβλίο ο πατήρ Χαράλαμπος, θα σας πρότεινα να διαβάσετε αυτό το συγκεκριμένο κείμενο.

Η αμαρτία είναι αυτή που οδηγεί στην πίστη, γιαυτό και ο πατήρ Χαράλαμπος γράφει: «μη φοβάσαι ότι θα αμαρτήσεις» γιατί και στον ίδιο το Χριστό: «μετά το βαθύ υπαρξιακό ερώτημα, μετά την αγωνία του μαρτυρίου, μετά την οδύνη του Σταυρού έρχεται η παράδοση στο θέλημα του Θεού». Η φράση θυμίζει το κείμενο της Chiara Lioublich, ιδρύτριας του κινήματος των Focolari, για τον εγκαταλελειμένο, πάνω στο Σταυρό, Ιησού. Σε αυτό το κείμενο η θεολογία του πατέρα Χαράλαμπου «πυργώνεται», για να χρησιμοποιήσω αυτή τη αντριωμένη λέξη του Νίκου Καζαντζάκη, απεγκλωβίζεται από τη λογικότητα της οργανωμένης σκέψης, εγκαταλείπει την ορθολογική απαίτηση των απαντήσεων σε κάθε απαιτητικό αιτιολογικό «γιατί» και μεταμορφώνεται σε καρδιακή γνώση, σε πίστη

και εμπιστοσύνη στον Εσταυρωμένο Ιησού. Δεν θα ανατρέξω στην νηπτική θεολογία των Πατέρων για να σας πω το πόσο δίκιο έχει, γιατί δεν ανήκω μεθοδολογικά σε αυτούς που ξεσηκώνουν τσιτάτα των Πατέρων για να επιβεβαιώσουν το πόσο συνεπείς, στην Ορθόδοξη θεολογία, είναι. Θα σας πάω στη μοντέρνα εποχή, στο μαθητή του Freud, τον Erich Fromm, ψυχαναλυτή και φιλόσοφο, ο οποίος δίνει τον εξής ορισμό για την πίστη: «Πίστη είναι βεβαιότητα για το αβέβαιο». Αυτή την φράση την παίρνω από τον Fromm και τη συνδέω με τα λόγια του πατέρα Χαράλαμπος. Πίστη λοιπόν σημαίνει: «αφήνομαι σε κείνον που δεν καταλαβαίνω» πίστη σημαίνει: «μαθαίνω να εμπιστεύομαι». «Και η πίστη γεννιέται» κατά τον πατέρα Χαράλαμπος εκεί που ο Άλλος μεταμορφώνεται σε παρουσία Θεού. Αυτός ο Άλλος που στην παραβολή της Τελικής Κρίσης γίνεται αντιπρόσωπος του Θεού επί της γης. Γίνεται ένας Θεός των δακρύων, του πόνου, της πείνας, της δίψας, της φυλακής. Ένας Θεός έξω από εξουσίες και κυριαρχίες. Ένας Θεός της αγάπης και της ελπίδας.

Κουβεντιάζοντας... είναι ο τίτλος που δίνει ο πατήρ Χαράλαμπος στο κείμενο που θα δουμε τώρα και στο οποίο θα πρόσθετα

Κουβεντιάζοντας... για την ελευθερία.

Ο πατήρ Χαράλαμπος σε αυτό το κείμενο επιχειρεί να ορίσει την ελευθερία ως πράξη και όχι ως έννοια. Διαβάζοντάς το, το μυαλό μου πήγε στον μεγάλο Δανό υπαρξιστή φιλόσοφο του 19ου αι. Søren Kierkegaard και σκέφτηκα το πόσο θα χαμογελούσε ικανοποιημένος, αν, κρυμμένος σε μια γωνιά, άκουγε τα γραφόμενα του πατέρα Χαράλαμπος.

Πότε λοιπόν αισθάνεσαι ότι είσαι ελεύθερος?

«Όταν», μας λέει ο πατήρ Χαράλαμπος, «δεν χρειάζεσαι να αποδεικνύεις τίποτα και σε κανέναν... Ελευθερία σημαίνει να απεγκλωβιστείς από την επικριτική ματιά των άλλων, μα πιο πολύ από τον φρικαλέο δήμιο που κουβαλάς μέσα σου και σε εξοντώνει διαρκώς στα μαρτύρια της καρδιάς σου. Και ξέρεις εεε? Την κουκούλα αυτού του δήμιου δεν θέλησε ποτέ κανείς να την τραβήξει. Μα κανείς, σου λέω. Γιατί σαν την τραβούσε, θα αντίκριζε πρόσωπα πολύ αγαπημένα, μα πιο πολύ τον ίδιο μας τον εαυτό».

Μας ζητά πολύ δύσκολα πράγματα ο πατήρ Χαράλαμπος? ΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ. Ζητά δύσκολα πράγματα. Δεν γνωρίζω κατά πόσο έστω και λίγοι από εμάς, έχουν τη δύναμη να απεγκλωβιστούν από την επικριτική ματιά των άλλων. Δύσκολα πράγματα αυτά. Ο ίδιος ο Kierkegaard εξουθενωμένος από την ίδια την υπαρξιακή του υποχρέωση για απόλυτη ελευθερία πέθανε σε ηλικία 48 χρονών, βαριά άρρωστος, στο γραφείο του πάνω στα γραπτά του, αρνούμενος κάθε σχέση με οποιονδήποτε πίστευε πως ερχόμενος σε σχέση μαζί του θα επιχειρούσε να θέσει στην ελευθερία του μέσα σε κανόνες και υποχρεώσεις. Μόνο που έκανε ένα τραγικό υπαρξιακό λάθος. Εβλεπε παντού ανθρώπους που θέλαν να του στερήσουν

την ελευθερία του. Γιατί? Γιατί ξέχασε την αγάπη. Δεν γνωρίζω αν θα δοθεί ποτέ η ευκαιρία και η δυνατότητα στον πατέρα Χαράλαμπο να συναντήσει τον Kierkegaard και να συζητήσουν οι δύο τους την ελευθερία στην πράξη. Το σίγουρο είναι, κατά την γνώμη μου, πατέρα Χαράλαμπε, ότι θα πρέπει να του υπενθυμίσετε αυτό το οποίο γράφεται στο βιβλίο σας: «ότι ο Θεός αποκαλυπτόμενος στο πρόσωπο του Χριστού μάς είπε ότι η μόνη οδός της γνώσης του Θεού είναι η αγάπη. Και αγάπη χωρίς ελευθερία δεν υπάρχει όπως δεν υπάρχει ελευθερία χωρίς αγάπη».

Η θεολογική σκέψη του πατέρα Χαράλαμπου, η γραφή του, ο λόγος του, αποτελούν ανατρεπτικές καταθέσεις. Ανατρεπτικές καταθέσεις, οι οποίες σε αναγκάζουν όταν τον ακούς, όταν τον διαβάζεις ή όταν συνομιλείς μαζί του να σκεφτείς ότι: ετούτος δα ο παπάς είναι κάπως περίεργος. Γιατί?

Γιατί αυτά που λέει, γράφει και κάνει έρχονται σε αντίθεση με τα στερεοτυπικά ηθικολογήματα των «πρέπει» και των κανόνων. Τι πάει να πεί αυτός ο τίτλος σε ένα από τα κείμενα αυτού του βιβλίου:

Η αγνεία της πόρνης και η πορνεία των «αγνών»...!!!???

Ο «εκκλησιαστικός» καθοδηγητικός κομφορμισμός θα εξίσταται και θα ενίσταται, όπως στο άλλο το κείμενο εξίσταται και ενίσταται ο εμπειριστής... Ο λόγος του πατέρα Χαράλαμπου σου χαλάει το χουζούρι... Οι «θρησκευόμενοι» άνθρωποι που δεν κάνουν ένα βήμα στη ζωή τους χωρίς την έγκριση του «πνευματικού» τους καθοδηγητή θα αισθάνονται περίεργα αν όχι εχθρικά. Δεν έχεις ευτυχώς την «ευκολία» σου όταν συζητάς ή τον διαβάζεις τον πατέρα Χαράλαμπο. Ξεβολεύεσαι. Και ξεβολεύονται κυρίως αυτοί που δεν θέλουν να αναλαμβάνουν ευθύνες. Ευθύνες και αποφάσεις. Πόσο κοντά βρίσκεται στο μεγάλο κρητικό συγγραφέα Νίκο Καζαντζάκη, ο οποίος έγραφε για την ευθύνη: “Ν’ αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ, εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Αν δε σωθεί, εγώ φταίω,” το γνωρίζει πολύ καλλίτερα απόλους μας ο ίδιος ο πατήρ Χαράλαμπος. ?Αυθαιρετεί ο πατήρ Χαράλαμπος όταν ανατρέπει με τη σκέψη του κάθε έννοια ηθικής ευταξίας και νομοκανονικού φορμαλισμού? ΟΧΙ. Τα βιβλικά παραδείγματα της πόρνης που έρχεται σε ρήξη με το αμαρτωλό της παρελθόν για να ελευθερωθεί μέσα στην αποδοχή και την αγάπη του Θεού, (όπως εκπληκτικά μας περιγράφει το δοξαστικό του όρθρου της Μεγάλης Τετάρτης, το γνωστό ως τροπάριο της Κασσιανής) αφενός, και το παράδειγμα του Ιούδα αφετέρου, που από μαθητής της αγάπης έγινε «ο παραδιδούς» την ένσαρκη αγάπη στη νομοκρατούσα θρησκευτική και πολιτική εξουσία, δικαιώνουν την σκέψη του. Ο ηθικός περφεξιονισμός του Ιησού κινούμενος εκτός ορίων κανονικότητας συγ-χωρεί την πόρνη και επιτρέπει την «παραδοσή» του από τον μαθητή του. Και στη μια περίπτωση και στην άλλη ο άνθρωπος κινείται ελεύθερος πάνω στο τεντωμένο σχοινί της ροπής του είτε προς την αμαρτία είτε προς την ελευθερία.

Ο «ενάρτεος θρησκευόμενος» χριστιανός αγνοεί την παράμετρο της ελευθερίας. Αισθάνεται μόνο το φόβο και την ενοχή της αμαρτίας και τρέχει «αυτοπαγιδευμένος» να λύσει τις αμαρτίες του «συστημικά». Είναι, όμως, τελείως αδιάφορο το γεγονός της συστημικής αναζήτησης της μετάνοιας και της συγχώρησης, όταν ο Θεός της ένσαρκης κένωσης απουσιάζει παντελώς από την καρδιά τους ή έχει μετατραπεί σε ένα checking ηθικών επιταγών ή έχει μετατραπεί στο ντοστογιεφσκικό μέγα ιεροεξεταστή. Για τον πατέρα Χαράλαμπος: «η ίδια η καρδιά που είχε την τόλμη και το θράσος της αμαρτίας, (αυτή) η ίδια έχει την ορμή και τη δίψα της μετάνοιας».

Λίγο παρακάτω στο κείμενο:

Θέλω όλα να τα ελέγγω...

Επανέρχεται με το ερώτημα: Γιατί φοβόμαστε τόσο πολύ την αμαρτία? Γιατί όχι δυστυχώς, θα χάσουμε τον Θεό, αλλά γιατί θα χάσουμε την υπόληψη και την εικόνα μας προς την κοινωνία. Αυτό το φόβο, γράφει ο πατήρ Χαράλαμπος τον μεταφέρουμε και στην υποτυπώδη σχέση μας με τον Θεό. Οπότε, όταν έχεις μετατρέψει τα πάντα σε αμαρτίες, και το κάνεις καθαρά από το φόβο σου προς τη ζωή, γνωρίζεις τι να προσέχεις και τι όχι. Και οι εντολές του Θεού? Θα ρωτήσει ο θεοσεβούμενος άνθρωπος. Και ο Φαρισαίος θεοσεβούμενος ήταν «αλλά έφαγε πόρτα από τον Ουρανό» γράφει ο πατήρ Χαράλαμπος. Αυτή η εκπληκτική εικόνα του αυτάρεσκου Φαρισαίου των αρετών και της τήρησής του Νόμου. Τι είναι ο Φαρισαίος? Ένα εγωπαθές ανθρωπάκι που υποδεικνύει στον Θεό ότι αυτός είναι ο superstar της σωτηρίας, απαξιώνοντας τον Άλλον, τον «αμαρτωλό» συνάνθρωπό του. «Μακάριοι οι ταπεινοί τη καρδιά ότι αυτοί τον Θεό όψονται», αναφέραμε και προηγουμένως. Μακάριοι λοιπόν οι τελώνες, οι ληστές, μακάριες οι πόρνες, μακάριοι όλοι και όλες οι οποίοι εν επιγνώσει ταπεινώνονται.

Ο «θρησκευόμενος» φαρισαϊκός εγωισμός γράφει ο πατήρ Χαράλαμπος στο κείμενο:

Όλα τα δάκρυα δεν είναι καθαρά...,

διψά για έλεγχο. Έλεγχο του εαυτού του και των άλλων μέσα από νόρμες, νόμους και διατάξεις που θα επιβεβαιώνουν την αυτοϊκανοποίησή του, την αυτοδικαίωσή του, την αυτοδοξολογία του αφενός, και την αναμαρτωλότητά του αφετέρου. Προσδιορίζει ο ίδιος τον θρησκευτικό του ορίζοντα και τους κανόνες της σωτηρίας του. Έχει στα χέρια του το σωτηριόμετρο και κάθε μέρα μετρά, όπως ο διαβητικός μετρά τα επίπεδα της γλυκόζης στο αίμα του, τις αμαρτίες που επιβαρύνουν την πορεία του προς τη σωτηρία, αυξάνοντας τις δόσεις της εγωϊστικής του θρησκευτικότητας, όπως αντίστοιχα ο διαβητικός αυξάνει τις γραμμές της ινσουλίνης που προσλαμβάνει, λες και η θρησκευτικότητα είναι μια ορμόνη που εξισορροπεί την άνοδο των τιμών της αμαρτωλότητας του ανθρώπου. Ο Φαρισαίος αισθάνεται άξιος, όχι χάριν της αγάπης του προς τον Θεό, αλλά όπως

αναφέρει ο πατήρ Χαράλαμπος: «χάριν των φαντασιακών του αρετών... Δόμησε την επιτυχία του στην έξωθεν καλή μαρτυρία και όχι στην έσωθεν ειρήνη με τον Θεό... Δεν κατανοεί ότι ο Θεός είναι αμετάβλητος και απαθής. Δεν μεταβάλλεται, δεν έχει συναισθήματα, δεν μας αγαπά σήμερα περισσότερο, γιατί είμαστε «καλά παιδιά» και αύριο λιγότερο, γιατί είμαστε «κακά».

Σιωπηρές απαντήσεις...

Ανάμεσα στα 26 κείμενα αυτού του σοφίας, πίστης, ελπίδας και αγάπης βιβλίου υπάρχει ένα κείμενο με επικεφαλίδα «Σιωπηρές απαντήσεις», το οποίο ξεχωρίζει για το έντονο προσωπικό εξομολογητικό τρόπο παρουσίας του ίδιου του πατέρα Χαράλαμπος. Διαπραγματεύεται το πρόβλημα της ύπαρξης του θανάτου ως ανθρώπινη κατάσταση, αλλά και ως απορία. Είναι ένα κείμενο συγκινητικό, συναισθηματικά φορτισμένο, ένα κείμενο αυτογνωσίας. Όσοι και όσες το διαβάσετε και έχετε βιώσει την απώλεια ενός αγαπημένου σας προσώπου θα δείτε εκεί μέσα τον ίδιο σας τον εαυτό. Αυτό τουλάχιστον ένιωσα προσωπικά ο ίδιος, διαβάζοντας αυτό το κείμενο. Αυτό το κείμενο μ' έκανε ν'αγαπήσω ακόμη περισσότερο τον πατέρα Χαράλαμπος.

Ξέρετε...

Τον πατέρα Χαράλαμπος τον έχω συναντήσει ελάχιστες φορές. Δεν είμαστε αυτό που λέμε «κολλητοί». Δύο-τρεις φορές είχαμε την ευκαιρία να βρεθούμε στον ίδιο χώρο και να ανταλλάξουμε κάποιες απόψεις. Όταν ήρθα στην Κρήτη μία συνάδελφος μου μίλησε γιαυτόν και με προσκάλεσε στην παρουσίαση του πρώτου του βιβλίου. Στην αρχή αντέδρασα. Αυτή όμως επέμενε. –Ελα μου λέει και θα δεις... Ξέχνα αυτά που ξέρεις.

Ήρθα. Είδα. Άκουσα. Κατάλαβα. Μετά άρχισα να τον παρακολουθώ. Από γωνία σε γωνία. Τον ξαναβρήκα μέσω των μέσων κοινωνικής διαδικτύωσης. Τον βρήκα και ως πατέρα Λίβυο, ανακάλυψα ότι είμαστε ομογάλακτοι του τμ.Θεολογίας του ΑΠΘ και ανακάλυψα ότι είναι και παοκτής. Ε, αυτό το τελευταίο ήταν απ' όλα όσα σας ανέφερα και το πιο καταλυτικό. Είχα μπροστά μου λοιπόν έναν κληρικό (εμείς τα παπαδοπαίδια έχουμε μια άλλη θέαση του ιερέα, και μια άλλη συμπεριφορά θα έλεγα απέναντι στο «ιερό», γιατί συνήθως στον κάθε κληρικό βλέπουμε τον ίδιο μας τον πατέρα... και αυτό πολλές φορές δεν είναι και τόσο φρόνημο), που μου ζήτησε να συμμετάσχω στο πάνελ της παρουσίασης του βιβλίου του. Ενεργοποιήθηκε αμέσως η παοκτσίδικη αλληλεγγύη μου...

Λοιπόν αστειεύομαι...

Όταν λοιπόν μου ζήτησε να συμμετάσχω στο πάνελ της παρουσίασης του νέου βιβλίου του, τού είπα ότι με τιμά η πρότασή του, γιατί μου έδωσε να καταλάβω ότι και αυτός με παρακολουθεί. Αναζήτησα τον κοινό παρανομαστή. Με αυτό το κείμενο τον βρήκα. Είναι η αυτογνωσία. Στο κείμενο που μόλις προανέφερα ο πατήρ Χαράλαμπος έχει τη δύναμη και το σθένος να απαντήσει στην ερώτηση που

του έκαναν: -Πάτερ μου γιατί??? Γιατί ο θάνατος? Δεν ξέρω, δεν έχω απαντήσεις, απάντησε. Μου αρέσει και μένα να δίνω τέτοιες απαντήσεις. Δεν ξέρω, δεν μπορώ να απαντήσω. Ο Θεός ξέρει.

Δεν ξέρω. Ο Θεός ξέρει. Αυτή η αυτογνωσία μ'έκανε λοιπόν να τον αγαπήσω ακόμη περισσότερο.

Επιτρέψτε μου λοιπόν, κλείνοντας, να του αφιερώσω δυό στροφές από το τραγούδι της Αρλέττας : Στο μπαρ, το Ναυάγιο:

Προχθές αργά στο μπαρ το ναυάγιο
βρέθηκα να τα πίνω μ' έναν άγιο
καθότανε στο διπλανό σκαμπό
και κοινωνούσε με ούισκι και νερό

Του είπα παπούλη τι ζητάς εδώ
δεν είναι μέρος για έναν άγιο αυτό
μου είπε, τέκνον κάνεις μέγα λάθος
εδώ είναι ο φόβος των ανθρώπων και το πάθος

Κοίταξε γύρω του στεγνούς και μεθυσμένους
και μου είπε εγώ τους αγαπάω τους κολασμένους
αν θες ν' αγιάσεις πρέπει ν' αμαρτήσεις
ε κι αν προλάβεις, ας μετανοήσεις